

رخدادها و اعمال ماه محرم

پیش از اسلام، عرب جنگ در این ماه را حرام می‌دانست و ترک مخاصمه می‌کرد؛ لذا از آن زمان این ماه بدین اسم نامگذاری نامگذاری شد و روز اول محرم را اول سال قمری قرار دادند.

پیش از اسلام، عرب جنگ در این ماه را حرام می‌دانست و ترک مخاصمه می‌کرد؛ لذا از آن زمان این ماه بدین اسم نامگذاری شد و روز اول محرم را اول سال قمری قرار دادند. در توضیح اینکه چرا ماه‌های دیگر که جنگ در آنها حرام است، محرم نامیده نمی‌شود می‌توان گفت: چون ترک جنگ از این ماه شروع می‌شد به آن محرم گفتند. به گزارش ایسنا، محرم ماه حماسه و شجاعت و جوانمردی، ماه ظلم ستیزی و مبارزه با تبعیض و ذلت است، محرم ماه امر به معروف و نهی از منکر فرا رسید. سلام بر حسین، سالار همه ناشران عقیده و جهاد، سلام بر سرو بلند آزادی و معرفت که از ذلت بیزار بود و عاشق آزادی...

این ماه در مکتب تشیع یادآور نهضت حضرت سیدالشهدا و حماسه جاودان کربلاست. همچنین آغاز مجالس عزاداری حضرت اباعبدالله الحسین (ع) است، که مردم را به امور اعتقادی خویش آشنا می‌کند و دستورات دین خود را از حسینی‌ها و تکایا و مساجد به خانه‌های فکر و دل خود به ارمغان می‌برند. شرکت در مراسم عزاداری امام حسین (ع) و اشک بر سیدالشهدا (ع) از وظایف ما در زمان غیبت امام زمان (ع) است.

این ماه، یادآور دلاورمردی‌های یاران باوفای اباعبدالله الحسین (علیه السلام)، فداکاری‌های حضرت زینب کبری (سلام الله علیها)، حضرت امام سجاد (علیه السلام)، و همه اسرای کاروان امام حسین (علیه السلام)، است. این ماه، یادآور خطبه‌ها و شعارهای آگاهی بخش سالار شهیدان، نطق آتشین حضرت زینب (سلام الله علیها) و خطابه‌های زین العابدین (علیه السلام)، است.

اعمال ماه محرم
۱- به هنگام رؤیت هلال محرم، مستحب است تکبیر بگویی و اگر می‌توانی دعای مشروحی را که سید در «اقبال الاعمال» آورده است، بخوانی.

۲- در شب اول محرم، ۱۰۰ رکعت نماز بخوان و در هر رکعت سوره «حمد» و «قل هو الله» (سوره توحید) را می‌خوانی و هر دو رکعت را به یک سلام پایان می‌دهی، در روایتی از رسول خدا (ص) آمده است: "هر کس این نمازها را بخواند و روز اول ماه محرم را روزه بگیرد، مانند کسی است که در طول سال بر انجام خیر مداومت داشته باشد و تا سال آینده از فتنه‌ها محفوظ خواهد بود و اگر بمیرد، وارد بهشت خواهد شد".

۳- مطابق روایت دیگری از رسول خدا (ص) در شب اول محرم دو رکعت نماز می‌خوانی به این نحو: در رکعت اول سوره «حمد» و سوره «انعام» و در رکعت دوم سوره «حمد» و سوره «یس». علاوه بر این نمازها، مستحب است نماز اول هر ماه نیز خوانده شود.

۴- در روز اول محرم، روزه گرفتن مستحب است، که در روایتی امام رضا (ع) فرموده اند: "هر کس این روز را روزه بگیرد و حاجت خویش را از خداوند بخواهد، خداوند دعایش را به اجابت خواهد رساند، این روز همان روزی بود که حضرت زکریا در آن، از خداوند فرزندی را طلب کرد و خداوند دعایش را به اجابت رساند و یحیی را به وی عنایت فرمود".

۵- از امام علی بن موسی الرضا (ع) نقل شده است که رسول گرامی اسلام (ص) روز اول محرم، دو رکعت نماز می‌خواندند و پس از نماز، دست‌ها را بلند می‌کردند و این دعا را سه مرتبه قرائت می‌فرمودند:

اللَّهُمَّ أَنْتَ الْإِلَهُ الْقَدِيمُ، وَ هَذِهِ سَنَةٌ جَدِيدَةٌ،
خدا یا توپی معبود ازلی و این سال تازه است
فَأَسْتَلُكَ فِيهَا الْعِزَّةَ مِنَ الشَّيْطَانِ، وَ الْقُوَّةَ عَلَى هَذِهِ النَّفْسِ الْأَمَّارَةِ بِالسُّوءِ، وَ الْإِسْتِغَالَ بِمَا يُقَرَّبُنِي إِلَيْكَ،
از تو خواهم در این سال نگهداریم را از شیطان و نیروی بر این نفس که پیوسته به گناه فرمان می‌دهد و سرگرمی بدانچه مرا به

تو نزدیک کند
يَا كَرِيمُ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ، يَا عِمَادَ مَنْ لَا عِمَادَ لَهُ، يَا ذَخِيرَةَ مَنْ لَا ذَخِيرَةَ لَهُ، يَا حِرْزَ مَنْ لَا حِرْزَ لَهُ، يَا غِيَاثَ مَنْ لَا غِيَاثَ لَهُ، يَا سَنَدَ مَنْ لَا سَنَدَ لَهُ، يَا كَنْزَ مَنْ لَا كَنْزَ لَهُ،

ای صاحب جلالت و بزرگواری، ای تکیه‌گاه کسی که تکیه‌گاهی ندارد، ای ذخیره آن کس که ذخیره ندارد، ای پناهگاه آن کس که پناهگاهی ندارد، ای فریادرس آن کس که فریادرسی ندارد، ای پشتیبان آن کس که پشتیبانی ندارد، ای گنج آن کس که گنجی ندارد،

يَا حَسَنَ الْبَلَاءِ، يَا عَظِيمَ الرَّجَاءِ، يَا عَزَّ الصَّغْفَاءِ، يَا مُنْفِعَ الْعَرَقِيِّ، يَا مُنْجِيَ الْهَلَكِيِّ، يَا مُنْعِمَ يَا مُجْمِلِ، يَا مُفْضِلَ يَا مُحْسِنِ،
ای که آزمایشت نیکوست، ای بزرگ مایه امید، ای عزت بخش ناتوانان، ای نجات بخش غریقان، ای خلاص کننده هالکان، ای

نعمت بخش، ای زیبارو، ای فزون بخش، ای نیکوده،
أَنْتَ الَّذِي سَجَدَ لَكَ سَوَادُ اللَّيْلِ وَنُورُ النَّهَارِ، وَضَوْءُ الْقَمَرِ وَشُعَاعُ الشَّمْسِ، وَدَوَى الْمَاءِ وَحَفِيفُ الشَّجَرِ، يَا إِلَهَ لَا شَرِيكَ لَكَ،
تویی که سجده کرد (و به کمال خضوع درآمد) برایت سیاهی شب و روشنی روز و تابش ماه و شعاع خورشید و صدای ریزش آب و

بهم خوردن درخت، ای خدایی که شریک نداری،
اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا خَيْرًا مِمَّا بَطْنُونَ، وَاعْفِرْ لَنَا مَا لَا نَعْلَمُونَ، وَلَا تُؤَاخِذْنَا بِمَا يَقُولُونَ، حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ،
خدایا فرامان ده بهتر از آنچه مردم گمان کنند و بیمارز از ما آنچه را که نمی‌دانند و مگیر ما را بدانچه گویند بس است مرا خدا،

معبودی جز او نیست،
عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ، امَّا بِهٖ، كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا، وَمَا يَدْرُؤُا إِلَّا أُولَئِیَا الْاَلْبَابِ،
بر او توکل کنم و اوست پروردگار عرش عظیم، ایمان داریم به او و هرچه هست از نزد پروردگار ماست و اندرز نگیرند جز خردمندان،
رَبَّنَا لَا تُرِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ اِذْ هَدَيْتَنَا، وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً، إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ،
پروردگارا منحرف مساز دل‌های ما را پس از آن که هدایتمان کردی و ببخشش به ما از پیش خود رحمتی که براستی توپی

بخشایشگر.
۶- مرحوم «شیخ طوسی» فرموده است که مستحب است دهه اول محرم را روزه بگیرد؛ ولی در روز عاشورا از غذا و آب امساک نماید، اما روزه نگیرد، و چون وقت عصر فرا رسید، به مقدار کمی، تربت تناول کند (زیرا روزه گرفتن در این روز شیوه بنی امیه بود

که به شکرانه جریان کربلا، روزه می گرفتند).

برخی از وقایع این ماه به شرح زیر است:

اول محرم

آغاز سال هجری قمری است، گرچه هجرت در ماه ربیع الاول صورت گرفت، ولی به مناسبت آغاز سال، سزاوار است همه مؤمنان به یاد حادثه عظیم هجرت و آثار مهم آن در تاریخ اسلام و فداکاری های مولای متقیان علی(ع) در لیلۃ الممیت باشند.

دوم محرم

روز ورود امام حسین(ع) و یارانش به سرزمین کربلا (در سال ۶۱ هجری قمری) است که سرآغاز حماسه های عظیم عاشورا است.

هفتم محرم

روز بستن آب به روی سپاه امام حسین (ع) است، در این روز دستوری از سوی عبیدالله بن زیاد برای عمر بن سعد رسید که بین حسین(ع) و یارانش و آب حایل شوند، تا قطره ای از آب فرات ننوشند.

نهم محرم: تاسوعا

«شیخ کلینی» از امام صادق(ع) نقل می کند که آن حضرت فرمودند: "روز تاسوعا، روزی است که امام حسین(ع) و یارانش را در کربلا محاصره کرده و دشمنان برای جنگ با آن حضرت اجتماع کردند و پسر مرجانه و عمر بن سعد از زیادی لشکر خویش خوشحال شدند و امام حسین(ع) و اصحابش را در آن روز ضعیف شمردند و یقین کردند که برای امام حسین(ع) یآوری نخواهد آمد و مردم عراق وی را کمک نخواهند کرد" آنگاه آن حضرت فرمودند:

يَا بِي الْمُسْتَضْعَفُ الْغَرِيبُ، پدرم فدای آن ضعیف غریب باد.

در این روز شمر همراه با نامه ای از سوی عبیدالله بن زیاد خطاب به عمر بن سعد وارد کربلا شد که بر امام حسین(ع) و یارانش سخت بگیرد تا تسلیم شوند و وادار به بیعت گردند و در صورت امتناع، همه آنها را به قتل برساند. امام حسین(ع) حاضر به پذیرش ذلت بیعت با دشمن نشد، ولی از آنان خواست که آن شب را به وی مهلت دهند، تا به عبادت و دعا و نماز بپردازد و فردا در معرکه نبرد با آنان رویه رو خواهد شد.

دهم محرم (عاشورا)

روز پرحماسه و فراموش نشدنی تاریخ اسلام و تشییع، روز فداکاری، جانبازی و شهادت سرور و سالار شهیدان حضرت اباعبدالله الحسین(ع) و یاران باوفایش، در سرزمین کربلا (در سال ۶۱ هجری قمری) است.

دوازدهم محرم

روز شهادت امام زین العابدین(ع) (بنابر روایتی در سال ۹۴ یا ۹۵ هجری قمری) است.

بیست و پنجم محرم

روز شهادت امام زین العابدین(ع) است بنابر روایتی دیگر.

منبع:

پایگاه اینترنتی آیت الله ناصر مکارم شیرازی www.makarem.ir